

ОЛЬГА РУСАКОВА
ORCID ID: 0000-0002-1860-7922
olha.rusakova@cnu.edu.ua
кандидат філологічних наук, доцент
Коломийський навчально-науковий інститут
Карпатського національного університету
імені Василя Стефаника
вул. Лисенка, 8, м. Коломия

МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ОПРАЦЮВАННЯ МОРФОЛОГІЇ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ НА ПІДГОТОВЧИХ КУРСАХ

У статті розглянуто особливості вивчення розділу «Морфологія» на підготовчих курсах з української мови для вступників у заклад фахової передвищої освіти. У центрі уваги – формування цілісного уявлення про систему частин сучасної української мови. Актуальність дослідження зумовлена освітніми втратами з української мови у випускників закладів базової середньої освіти, обмеженим часом курсів та різним рівнем попередньої підготовки слухачів.

Дослідження ґрунтується на аналізі досвіду проведення дистанційних підготовчих курсів з української мови, організованих на базі Карпатського національного університету імені Василя Стефаника для вступників до Івано-Франківського фахового коледжу в 2025 році. У статті запропоновано методичні засади організації роботи з морфології в стислі терміни проведення підготовчих курсів з української мови. Визначено ефективні методи та прийоми опрацювання навчального матеріалу, особливу увагу зосереджено на способах узагальнення й систематизації, окреслено роль електронних словників, узагальнювальних таблиць як засобів оптимізації навчального процесу. Проаналізовано типові труднощі засвоєння морфології, зокрема в процесі визначення частин мови, розпізнавання морфологічних форм, встановлення граматичних зв'язків.

Результати дослідження можуть бути використані в розробці навчально-методичних матеріалів для підготовчих курсів з української мови, в укладанні системи вправ для опрацювання морфології, а також у практиці викладання української мови в закладах загальної середньої та фахової передвищої освіти.

Ключові слова: морфологічна компетентність, частини мови, методика навчання української мови, підготовчі курси, вступники.

OLHA RUSAKOVA
Candidate of Philological Sciences, Associate Professor
Kolomyia Educational-Scientific Institute
of Vasyl Stefanyk Carpathian National University,
8 Lysenko Str., Kolomyia

METHODOLOGICAL PRINCIPLES FOR TEACHING UKRAINIAN MORPHOLOGY IN PREPARATORY COURSES

The article explores the specific features of teaching the “Morphology” section in Ukrainian language preparatory courses for applicants to institution of professional pre-higher education. The study focuses on developing students’ comprehensive understanding of the system of parts of speech in contemporary Ukrainian and fostering their ability to analyze, recognize, and correctly apply grammatical forms of words in communication. The relevance of this research is determined by the educational gaps in Ukrainian language proficiency among graduates of basic secondary education, the limited time allocated for preparatory courses, and the varying levels of prior knowledge and language skills of course participants.

The study is based on the analysis of the experience of conducting distance preparatory courses in the Ukrainian language, organized at Vasyl Stefanyk Carpathian National University for applicants to the Ivano-Frankivsk Professional College in 2025. The article presents methodological principles for structuring work with morphological material within the limited timeframe of these courses. Effective teaching methods and techniques are identified, including strategies for activating previously acquired knowledge, systematizing grammatical content, and ensuring comprehensive understanding of morphological structures. Special attention is given to the use of electronic dictionaries, summary tables, and visual aids as tools for optimizing the learning process and supporting self-directed study.

Typical difficulties encountered by students are analyzed, such as identifying parts of speech, recognizing morphological forms, establishing grammatical agreement, and understanding word functions in different syntactic contexts. The

study emphasizes the importance of combining explanatory-illustrative and problem-based methods, observation, and structured exercises to promote active cognitive engagement and reinforce morphological competence.

The results of this research can inform the development of instructional materials for preparatory Ukrainian language courses, the design of targeted exercise systems for morphology, and the teaching of Ukrainian in both general secondary and professional pre-higher education institutions. By addressing the most common challenges in mastering morphology, the article provides practical recommendations for optimizing the teaching and learning process and enhancing students' linguistic and communicative competence.

Key words: *morphology, morphological competence, parts of speech, teaching methods, preparatory courses, Ukrainian language, applicants.*

Морфологія як розділ граматики посідає важливе місце в системі вивчення української мови, оскільки забезпечує усвідомлення граматичної організації мовлення, формує вміння правильно добирати та використовувати форми слів у власному висловлюванні. Знання морфологічної будови мови є необхідною передумовою для розвитку мовної та мовленнєвої компетентностей здобувачів освіти, а також для формування навичок грамотного усного й писемного мовлення з дотриманням усіх морфологічних норм української мови.

Особливої актуальності набуває проблема систематизації та поглиблення знань з морфології на підготовчих курсах з української мови для вступників у заклад фахової передвищої освіти. Обмежений часовий ресурс таких курсів, різний рівень підготовки слухачів, а також освітні втрати, спричинені пандемією та воєнними подіями в Україні, зумовлюють потребу пошуку більш ефективних методів і прийомів інтенсивного опрацювання морфологічного матеріалу. У зв'язку з цим особливо важливим є добір таких форм роботи, які дозволяють у стислий термін актуалізувати раніше здобуті знання, узагальнити відомості про частини мови, їхні граматичні ознаки та сформувати практичні вміння застосовувати ці знання під час виконання тестових та інших видів завдань, а також на вступному випробуванні до закладу освіти. Актуальність дослідження методичних особливостей опрацювання розділу «Морфологія» на підготовчих курсах з української мови зі здобувачами освіти 9-х класів спрямована на підвищення ефективності підготовки вступників та продовження формування їхньої морфологічної компетентності.

Теоретичні засади й методичні підходи до вивчення морфології української мови в школі висвітлені в дисертаційних роботах Л. Плетнєвої, С. Омельченка, В. Луценко, А. Олійник та інших. Так, Л. Плетнєва науково обґрунтувала й запропонувала експериментально перевірену систему тестів з морфології української мови в основній школі, сформулювала основні концептуальні засади організації тестового контролю навчальних досягнень учнів з морфології [8].

Питання ефективного опрацювання морфологічних норм української мови вивчали М. Пентилюк, М. Плющ, Л. Попова, Н. Бондаренко, О. Горошкіна, С. Караман, О. Караман та інші. Так, Н. Бондаренко досліджувала особливості компетентнісного підходу до опрацювання морфологічних норм в 10–11 класах, зосередила увагу на складних випадках уживання іменника – засвоєнні теорії та формуванні навичок нормативного використання в мовленні [1]. Ґрунтовне опрацювання механізмів застосування методів навчання української мови, зокрема й морфології, зразки вправ і завдань, які реалізують теоретичні положення методики компетентнісно орієнтованого навчання української мови, представлено в колективних працях авторів Н. Голуб, О. Горошкіної, Н. Бондаренко, В. Новосолової, Л. Попової [4; 5; 6].

Дослідниця Л. Цоуфал опрацьовувала лінгводидактичні засади навчання морфології в загальноосвітній школі, охарактеризувала специфічні принципи засвоєння навчального матеріалу з морфології [12]. Л. Варзачка представила методику формування морфологічної грамотності у структурі дослідного учіння, що забезпечує повноцінні умови для реалізації національного і громадянського виховання та мовленнєвого розвитку учнів 5–7 класів, орієнтує на опанування способів пізнавальної та мовленнєвої діяльності та розвиток на цій основі умінь комунікативно доцільно вживати мовні засоби в різних сферах і видах мовленнєвої діяльності [2].

Попри значну кількість наукових праць, присвячених питанням вивчення морфології української мови, аспекти організації ефективного опрацювання цього розділу на підготовчих курсах для 9-класників залишаються нерозробленими. Зокрема, є потреба досліджувати методичні підходи до систематизації морфологічних знань здобувачів освіти з різним рівнем підготовки, обрати оптимальні методи і прийоми навчання в умовах обмеженого часу підготовчих курсів для вступників, а також визначити ефективні способи подолання типових труднощів у процесі засвоєння морфології української мови.

Мета нашого дослідження – з'ясувати особливості вивчення морфології на підготовчих курсах з української мови для вступників у заклад фахової передвищої освіти та окреслити ефективні методи і прийоми формування морфологічної компетентності здобувачів освіти в умовах обмеженого навчального часу.

У квітні – червні 2025 року на базі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (тепер – Карпатський національний університет імені Василя Стефаника) було проведено дистанційні підготовчі курси з української мови для вступників у Івано-Франківський фаховий коледж. Слухачами курсів став 61 здобувач освіти 9-х класів закладів загальної середньої освіти з різних територіальних громад Івано-Франківської області, а також із Донецької та Запорізької областей. Структуру, змістове наповнення та результати роботи цих курсів представлено в нашому попередньому дослідженні [10].

У робочій програмі із загальної кількості аудиторних годин (60) на вивчення морфології відведено 24 години, а саме: на опрацювання іменника – 4 години, прикметника – 1 година, числівника – 4, займенника – 1, дієслова – 8, прислівника – 2, службових частин мови – 3, вигуку – 1. Відповідно до мовної та мовленнєвої змістових ліній чинної програми з української мови для учнів 5–9 класів, здобувачі освіти повинні опанувати систему частин мови сучасної української мови, знати їхнє загальне граматичне значення, морфологічні ознаки та синтаксичну роль [9]. Учні мають засвоїти класифікацію частин мови, розрізняти самостійні й службові частини мови, а також вигук, знати основні граматичні категорії іменника, прикметника, числівника, займенника, дієслова та прислівника. Важливим є також розуміння особливостей словозміни, способів утворення граматичних форм слів і ролі різних частин мови в побудові словосполучень і речень.

Практичний аспект вивчення морфології передбачає формування вмінь розпізнавати частини мови в тексті, визначати їхні морфологічні ознаки, правильно відмінювати та дієвідмінювати слова, утворювати відповідні граматичні форми, здійснювати морфологічний аналіз слова та доречно використовувати різні граматичні форми у власному усному й писемному мовленні, а також користуватися словниками. Такі знання й уміння становлять основу формування морфологічної компетентності здобувачів освіти.

Зазначені програмові вимоги охоплюють той обсяг морфологічних знань і вмінь, якими повинні володіти здобувачі базової середньої освіти. Однак практика проведення підготовчих курсів з української мови засвідчує, що значна частина вступників має фрагментарні знання про систему частин мови, не завжди впевнено визначає їхні морфологічні ознаки та відчуває труднощі під час уживання граматичних форм у мовленні. Це зумовлює необхідність цілеспрямованої систематизації та узагальнення навчального матеріалу з морфології. У зв'язку з цим особливої ваги набуває добір таких методів і прийомів навчання, які дають змогу оперативно актуалізувати раніше набуті знання, узагальнити відомості про частини мови та сформувані практичні вміння застосовувати їх під час виконання завдань різного типу. Саме тому в межах підготовчих курсів розроблено та апробовано систему роботи з морфологією української мови, методичні засади якої розглянемо далі.

Досягнення належного рівня сформованості морфологічної компетентності в слухачів курсів, на нашу думку, можливе за умови раціонального поєднання на кожному занятті кількох методів навчання, насамперед пояснювально-ілюстративного (із використанням презентацій, наочності), проблемного методу, методу спостереження та методу вправ. Водночас, з огляду на обмежену кількість аудиторних годин (24 години), особливої ваги набувають узагальнення й систематизація навчального матеріалу.

На дистанційних підготовчих курсах застосовували такі методичні прийоми опрацювання морфологічного матеріалу: розмежування частин мови, визначення їхніх морфологічних ознак, встановлення граматичних зв'язків між словами, морфологічний аналіз слова, робота з електронними словниками з метою спостереження за словозміною, виконання вправ на утворення та вживання граматичних форм, редагування граматичних помилок, укладання узагальнювальних таблиць і схем, використання алгоритмів визначення частин мови, а також тестування в синхронному та асинхронному режимах. Така організація навчальної діяльності дає змогу оптимізувати навчальний час, активізувати пізнавальну діяльність слухачів курсів і забезпечити свідоме засвоєння морфологічного матеріалу в умовах обмеженого часу.

Опрацювання морфології на підготовчих курсах починаємо з актуалізації знань слухачів про систему частин сучасної української мови, що реалізується через поєднання пояснювально-ілюстративного методу та узагальнення й систематизації. Ключовим на цьому етапі є формування в здобувачів

освіти чіткого розуміння послідовності частин мови. Саме знання такої послідовності дає слухачам розуміння того, що мова є чітко організованою системою, а не хаотичним набором мовних одиниць. Так, спочатку називаємо іменні частини мови за порядком – іменник, прикметник, числівник і займенник, потім – дієслово і прислівник, службові частини мови і насамкінець вигук. За власними спостереженнями, учні легко розпізнають іменник, прикметник, числівник і дієслово; визначення інших частин мови є проблемним, особливо займенника, прийменника, сполучника і частки. З метою систематизації знань і запобігання типовим помилкам доцільно використовувати алгоритми визначення частин мови та їхніх граматичних ознак. Здобувачі освіти вчать діяти послідовно, спираючись на чітко визначений порядок аналізу мовного матеріалу, що особливо важливо в умовах обмеженого часу підготовчих курсів.

Для ефективного усвідомлення системи частин мови на занятті пропонуємо слухачам курсів спільно заповнити електронну таблицю частин мови із зазначенням питань, на які відповідає та чи та самостійна частина мови, категоріального значення, морфологічних ознак та синтаксичної ролі. У процесі виконання цього завдання здобувачі освіти шляхом спостереження й аналізу роблять висновок, що службові частини мови не відповідають на питання і не є членами речення, а виконують граматичну функцію. Така організація навчальної діяльності сприяє систематизації знань, формуванню аналітичних умінь і глибшому усвідомленню морфологічної структури української мови.

Як зазначила Л. Галаєвська, «метод спостереження над мовою – один із методів навчання, у якому закладено великі можливості учнів до активної аналітичної роботи на уроці, без якої неможливе ефективно навчання мови» [3, с. 18]. Цей метод, на нашу думку, доцільно застосовувати під час роботи з електронним тлумачним словником (як-от зі словником «Горох» <https://goroh.pp.ua/>). Організація навчальної діяльності передбачає цілеспрямоване спостереження здобувачів освіти за граматичними значеннями самостійних і службових частин мови в словникових статтях, аналіз цих значень та умов уживання. Так, опрацьовуючи словникову статтю про прийменник *з* (*зі, із*), здобувачі освіти вперше дізнаються, що цей прийменник має 36 варіантів уживання з іменниками у відповідному відмінку, наприклад, *з у* поєднанні з іменником у родовому відмінку вживається при вказуванні на предмет, середовище, зсередини яких відбувається дія, рух або що-небудь добувається, виймається, наприклад: *До його слуху долинув із землянки ледве чутний стогін (В. Малик)*. Такий підхід сприяє формуванню вміння аналізувати мовний матеріал, виявляти граматичні властивості й закономірності, робити узагальнення на основі власних спостережень. Робота з електронним тлумачним словником дає змогу здобувачам освіти не лише ознайомитися з граматичними значеннями частин мови, а й навчитися правильно інтерпретувати їх у конкретному мовному контексті.

Застосовувати проблемний метод можна тоді, коли слухачі курсів не вміють визначити початкову форму змінюваного слова, як-от іменника, прикметника і дієслова, окрім того, у такому завданні учні переходять у розділ «Словотвір», ототожнюючи поняття «початкова форма» і «твірне слово». Наприклад, для словоформи дієприкметника «зазеленілими» здобувачі освіти визначають початкову форму «зазеленіти» чи навіть «зеленіти». З метою подолання таких труднощів створюється проблемна ситуація, яка спонукає учнів до пошуку правильної відповіді. Ефективним у цьому випадку є поєднання проблемного методу з методом спостереження та наочності, зокрема через використання електронного словника «Словники України» online (<https://lcorp.ulif.org.ua/dictua/>) (табл. 1).

Таблиця 1

Парадигма відмінювання дієприкметника «зазеленілий»

Відмінок	однина			множина
	чол.р.	жін.р.	сер.р.	
називний	<i>зазеленілий</i>	<i>зазеленіла</i>	<i>зазеленіле</i>	<i>зазеленілі</i>
родовий	<i>зазеленілого</i>	<i>зазеленілої</i>	<i>зазеленілого</i>	<i>зазеленілих</i>
давальный	<i>зазеленілому</i>	<i>зазеленілій</i>	<i>зазеленілому</i>	<i>зазеленілим</i>
знахідний	<i>зазеленілий</i>	<i>зазеленілу</i>	<i>зазеленіле</i>	<i>зазеленілі</i>
орудний	<i>зазеленілим</i>	<i>зазеленілою</i>	<i>зазеленілим</i>	<i>зазеленілими</i>
місцевий	<i>на/у зазеленілому, зазеленілім</i>	<i>на/у зазеленілій</i>	<i>на/у зазеленілому, зазеленілім</i>	<i>на/у зазеленілих</i>

Спостереження за парадигмою словозміни слова, її аналіз і встановлення початкової форми на основі представлених у словнику словоформ сприяють усвідомленню розмежуванню морфологічних і слово-

твірних понять, формуванню навичок нормативного вживання граматичних форм і кращому засвоєнню навчального матеріалу. Крім того, такий підхід стимулює використання електронного словника поза межами навчальної діяльності на підготовчих курсах, що, своєю чергою, розвиває навички самостійної пізнавальної діяльності, підвищує рівень мовної культури здобувачів освіти та їхньої впевненості в правильності власного мовлення.

На наступному етапі навчання узагальнюємо відомості про самостійні частини мови (іменник, прикметник, числівник, займенник, дієслово, прислівник) із застосуванням пояснювально-ілюстративного методу та методу вправ. З цією метою оглядово використовуємо чинну редакцію правопису української мови, зокрема розділи, що регламентують написання закінчень відмінюваних слів [11, с. 91–148] та відмінювання слів іншомовного походження [11, с. 159–160]. Такий підхід забезпечує цілісне сприйняття морфологічних норм сучасної української мови, зрештою, слухачі курсів усвідомлюють нормативний характер правопису як системи загальноприйнятих правил.

Особливе значення в процесі опрацювання морфології має система вправ, яка передбачає поєднання репродуктивних, конструктивних і аналітичних завдань. Репродуктивні вправи спрямовані на розпізнавання частин мови та визначення їхніх морфологічних ознак, конструктивні – на утворення граматичних форм слів і побудову словосполучень, аналітичні – на пояснення мовних явищ і встановлення граматичних закономірностей. Така система вправ забезпечує поступовий перехід від відтворення знань до їх усвідомленого застосування в мовленні, сприяє формуванню стійких навичок правильного вживання граматичних форм.

Ефективним, на нашу думку, є систематичне проведення на заняттях тестування (10 тестових питань на 10 хвилин) із подальшим аналізом їхніх результатів, колективна робота над типовими помилками. Загалом запропонували слухачам курсів виконати 4 проміжні тести (1 – іменник і прикметник, 2 – числівник і займенник, 3 дієслово і прислівник, 4 – службові частини мови та вигук) і 1 підсумковий. Проміжні тести виявили найбільш складні для здобувачів освіти теми, а саме: вибір закінчення іменників чоловічого роду в родовому відмінку (-у/-ю, -а/-я), утворення імен по батькові та форм іменників у кличному відмінку, ступенів порівняння прикметників та прислівників, проблемою є правильне узгодження іменника з прикметником, числівника з іменником, визначення займенника як частини мови, дієприкметника як форми дієслова, службових частин мови.

З огляду на виявлені труднощі роботу на підготовчих курсах організуємо з урахуванням принципу цілеспрямованого опрацювання проблемних тем. Зокрема, для засвоєння складних випадків словозміни іменників, прикметників, числівників використовуємо узагальнювальні таблиці та алгоритми визначення граматичних форм, що дає змогу систематизувати знання та уникнути типових помилок. Під час опрацювання тем, пов'язаних із узгодженням слів, акцентуємо увагу на виконанні практичних вправ для встановлення граматичних зв'язків у словосполученнях і реченнях. Після проведеної роботи підсумковий тест з розділу «Морфологія» засвідчив високий рівень знань (90–100 балів) у 21,3 % слухачів курсів (13 осіб), достатній (50–80 балів) – 75,4 % (46 осіб), низьку підготовку (20–40 балів) виявили 3,3 % тих слухачів курсів, які нечасто відвідували заняття (2 особи).

У результаті проведеного дослідження встановлено, що на підготовчих курсах з української мови для вступників у заклад фахової передвищої освіти актуальними є систематизація та узагальнення знань з морфології, а також орієнтація на практичне застосування граматичних умінь. Досягнення належного рівня сформованості морфологічної компетентності можливе за умови раціонального поєднання пояснювально-ілюстративного, проблемного методів, методу спостереження та методу вправ. Обґрунтовано доцільність використання електронних словників, узагальнювальних таблиць як ефективних засобів систематизації знань і оптимізації навчального процесу, а також систематичного проведення тестування з подальшим аналізом типових помилок. Запропонована система роботи дозволяє активізувати пізнавальну діяльність слухачів курсів та забезпечити цілісне сприйняття тем з морфології. Результати підсумкового тестування засвідчили позитивну динаміку у формуванні морфологічної компетентності здобувачів освіти, що підтверджує ефективність методів і прийомів опрацювання навчального матеріалу.

Отже, реалізація системного, практично орієнтованого підходу до вивчення морфології на підготовчих курсах сприяє підвищенню рівня мовної підготовки вступників, формуванню їхньої мовної та мовленнєвої компетентностей і готовності до успішного складання вступного випробування.

Практичне значення дослідження полягає в можливості використання запропонованих методичних підходів під час організації підготовчих курсів з української мови, розроблення навчально-методичних

матеріалів і системи вправ з морфології. Перспективи подальших досліджень убачаємо в удосконаленні методики навчання інших розділів української мови в умовах інтенсивної підготовки здобувачів освіти.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бондаренко Н. Опрацювання морфологічних норм української мови на засадах компетентнісного підходу. *Українська мова і література в школі*. 2019. № 2 (143). С. 2–6.
2. Варзаська Л. О. Формування морфологічної компетентності учнів 5-7 класів на уроках української мови : методичний посібник. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2018. 166 с.
3. Галаєвська Л. В. Застосування методів компетентнісно орієнтованого навчання української мови в гімназіях і ліцеях в умовах воєнного стану : методичні рекомендації. [Електронне видання]. Київ : Видавничий дім «Освіта», 2024. 62 с. URL: https://undip.org.ua/wp-content/uploads/2025/01/Halaievvska-L.-Met.-rekom_2024.pdf (дата звернення: 10.03.2026).
4. Голуб Н. Б., Горошкіна О. М., Бондаренко Н. В., Новосолова В. І., Попова Л. О. Методи навчання української мови учнів гімназій та ліцею : монографія. [Електронне видання]. Київ : Видавничий дім «Освіта», 2023. 230 с. URL: https://undip.org.ua/wp-content/uploads/2023/12/Monohrafiia_druk_ost.-1-1.pdf (дата звернення: 10.03.2026).
5. Голуб Н. Б., Горошкіна О. М., Бондаренко Н. В., Новосолова В. І., Попова Л. О. Практикум з методики навчання української мови : практичний посібник. [Електронне видання]. Київ : Видавничий дім «Освіта», 2024. 142 с. URL: https://undip.org.ua/wp-content/uploads/2024/07/Rukopys_Praktykum_11.06.pdf (дата звернення: 12.03.2026).
6. Горошкіна О. М., Бондаренко Н. В., Попова Л. О. Методика компетентнісно орієнтованого навчання української мови учнів ліцею на рівні стандарту : методичний посібник. Київ : КОНВІ ПРИНТ, 2020. 128 с.
7. Луценко В. І. Методика вивчення повнозначних частин мови на функціонально-стилістичних засадах в основній школі : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 / Херсонський державний університет. Херсон, 2009. 252 с.
8. Плетньова Л. В. Лінгводидактичні засади системи тестів з морфології української мови в основній школі : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 / Інститут педагогіки АПН України. Київ, 2008. 255 с.
9. Програма з української мови для 8-9 класів. URL: <https://mon.gov.ua/osvita-2/zagalna-serednya-osvita/osvitni-programi/navchalni-programi-dlya-6-9-klasiv> (дата звернення: 12.03.2026).
10. Русакова О., Волошук Г. Дистанційні підготовчі курси з української мови для вступників у заклад фахової передвищої освіти. *Освіта. Інноватика. Практика*. Том 14. № 1. 2026. С. 113–120. URL: <https://doi.org/10.31110/2616-650X-vol14i1-015>
11. Український правопис. Харків : Фоліо, 2021. 348 с.
12. Цоуфал Л. Лінгводидактичні засади навчання морфології в загальноосвітній школі. *Філологічні студії. Науковий вісник Криворізького державного педагогічного університету*. Т. 4. 2010. С. 155–162. URL: <https://journal.kdpu.edu.ua/filstd/uk/article/view/941/940> (дата звернення: 16.03.2026).

REFERENCES

1. Bondarenko, N. (2019). Opratsiuvannia morfolohichnykh norm ukrainskoi movy na zasadakh kompetentnisnoho pidkhdou [Teaching the morphological norms of the Ukrainian language within a competency-based approach]. *Ukrainska mova i literatura v shkoli*, № 2(143), 2–6 [in Ukrainian].
2. Varzatska, L. O. (2018). Formuvannia morfolohichnoi kompetentnosti uchniv 5-7 klasiv na urokakh ukrainskoi movy: metodychnyi posibnyk [Developing morphological competence of students in grades 5–7 in Ukrainian language lessons: a methodological guide]. Ternopil : Navchalna knyha – Bohdan, 166 p. [in Ukrainian].
3. Halaievvska, L. V. (2024). Zastosuvannia metodiv kompetentnisno oriientovanoho navchannia ukrainskoi movy v himnaziiah i litseiakh v umovakh voiennoho stanu : metodychni rekomendatsii [Application of methods of competency-based teaching of the Ukrainian language in gymnasiums and lyceums under martial law : methodological recommendations]. [Elektronne vydannia]. Kyiv : Vydavnychiy dim «Osvita», 62 p. Retrieved from: https://undip.org.ua/wp-content/uploads/2025/01/Halaievvska-L.-Met.-rekom_2024.pdf [in Ukrainian].
4. Holub, N. B., Horoshkina, O. M., Bondarenko, N. V., Novosolova, V. I., & Popova, L. O. (2023). Metody navchannia ukrainskoi movy uchniv himnazii ta litseiu : monohrafiia [Methods of teaching the Ukrainian language to gymnasium and lyceum students : monograph]. [Elektronne vydannia]. Kyiv : Vydavnychiy dim «Osvita», 230 p. Retrieved from: https://undip.org.ua/wp-content/uploads/2023/12/Monohrafiia_druk_ost.-1-1.pdf [in Ukrainian].
5. Holub, N. B., Horoshkina, O. M., Bondarenko, N. V., Novosolova V. I., & Popova, L. O. (2024). Praktykum z metodyky navchannia ukrainskoi movy : praktychnyi posibnyk [Practicum in the methodology of teaching the Ukrainian language : a practical guide]. [Elektronne vydannia]. Kyiv : Vydavnychiy dim «Osvita», 142 p. Retrieved from: https://undip.org.ua/wp-content/uploads/2024/07/Rukopys_Praktykum_11.06.pdf [in Ukrainian].

6. Horoshkina, O. M., Bondarenko, N. V., & Popova, L. O. (2020). *Metodyka kompetentnisno oriientovanoho navchannia ukrainskoi movy uchniv litseiu na rivni standartu : metodychnyi posibnyk [Methodology of competency-based teaching of the Ukrainian language to lyceum students at the standard level : a methodological guide]*. Kyiv : KONVI PRINT, 128 p. [in Ukrainian].
7. Lutsenko, V. I. (2009). *Metodyka vyvchennia povnoznachnykh chastyn movy na funktsionalno-stylistychnykh zasadakh v osnovnii shkoli [Methodology for teaching content parts of speech based on functional-stylistic principles in secondary school]*. *Candidate's thesis*. Khersonskiy derzhavnyi universytet. Kherson, 252 p. [in Ukrainian].
8. Pletnova, L. V. (2008). *Linhvodydaktychni zasady systemy testiv z morfolohii ukrainskoi movy v osnovnii shkoli [Linguodidactic principles of a system of tests in Ukrainian morphology in secondary school]*. *Candidate's thesis*. Instytut pedahohiky APN Ukrainy. Kyiv, 255 p. [in Ukrainian].
9. *Prohrama z ukrainskoi movy dlia 8–9 klasiv [Ukrainian language curriculum for grades 8–9]*. Retrieved from: <https://mon.gov.ua/osvita-2/zagalna-serednya-osvita/osvitni-programi/navchalni-programi-dlya-6-9-klasiv> [in Ukrainian].
10. Rusakova, O., & Voloshchuk, H. (2026). *Dystantsiini pidhotovchi kursy z ukrainskoi movy dlia vstupnykiv u zaklad fakhovoi peredvyshchoi osvity [Distance preparatory courses in Ukrainian language for entrants of vocational higher education institutions]*. *Osvita. Innovatyka. Praktyka*. Tom 14, № 1, 113–120. <https://doi.org/10.31110/2616-650X-vol14i1-015> [in Ukrainian].
11. *Ukrainskyi pravopys (2021). [Ukrainian orthography]*. Kharkiv : Folio, 348 p. [in Ukrainian].
12. Tsoufal, L. (2010). *Linhvodydaktychni zasady navchannia morfolohii v zahalnoosvitnii shkoli [Linguodidactic principles of teaching morphology in general secondary school]*. *Filolohichni studii. Naukovyi visnyk Kryvorizkoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu*. T. 4, 155–162. Retrieved from: <https://journal.kdpu.edu.ua/filstd/uk/article/view/941/940> [in Ukrainian].

Стаття поширюється
на умовах ліцензії
відкритого доступу (CC BY 4.0)

Дата першого надходження статті до видання: 23.03.2026
Дата прийняття статті до друку після рецензування: 27.04.2026
Дата публікації (оприлюднення) статті: 29.05.2026